

Stand van de Dutch TechZone

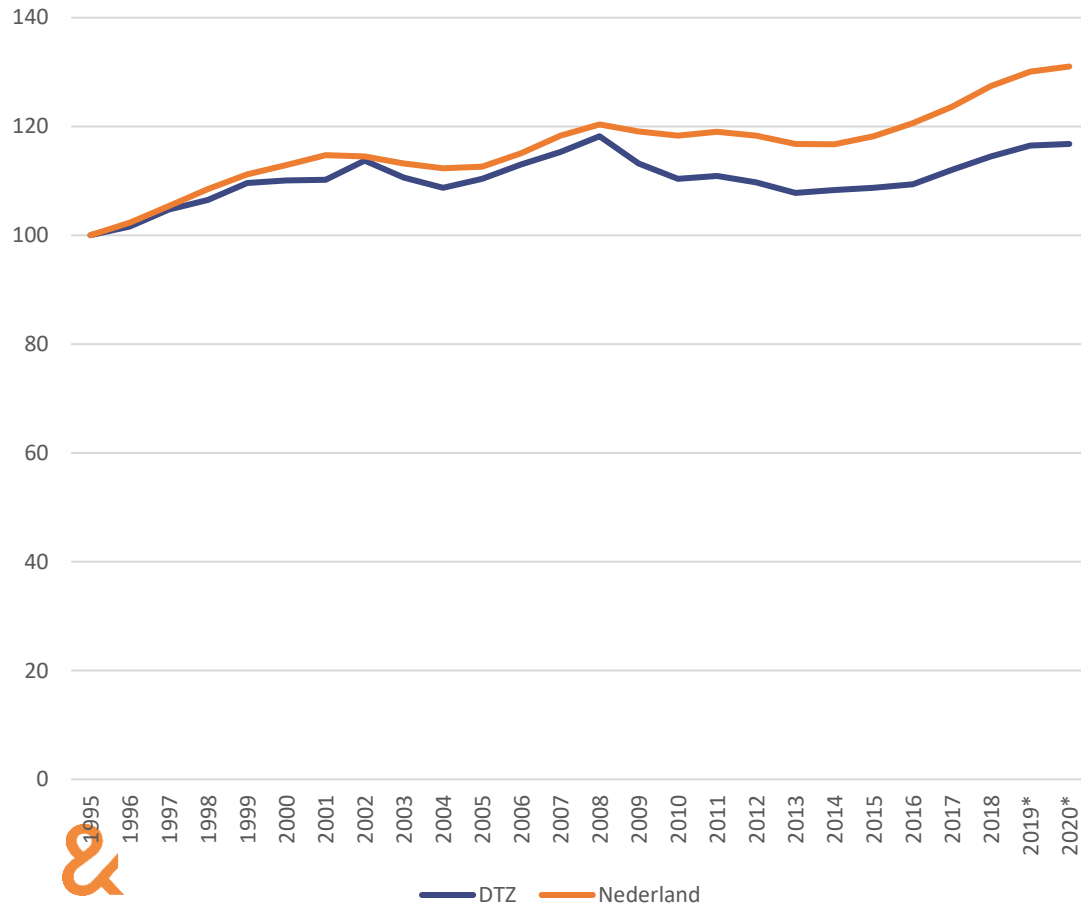
Presentatie Board 30-06-2022

E&E advies

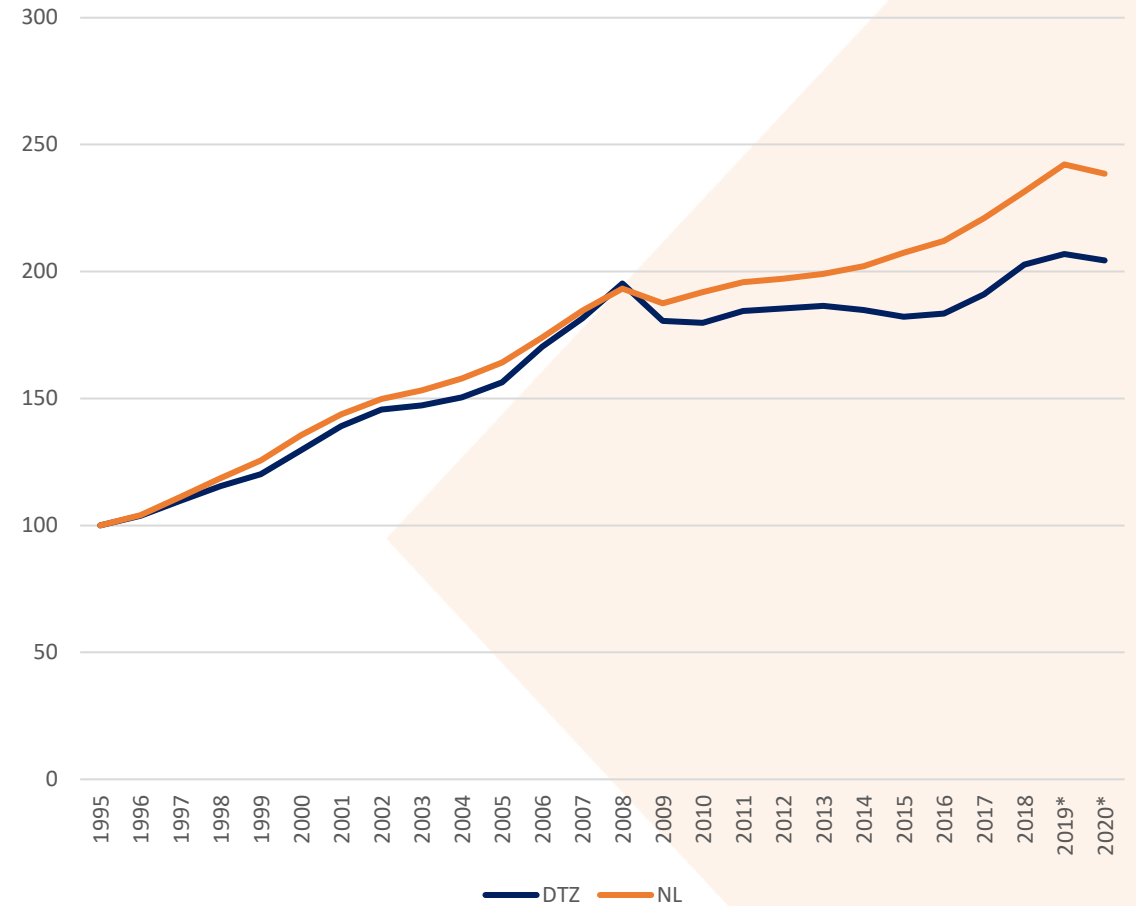
*Bas Doets
Directeur E&E advies*

Economische ontwikkeling: economische groei in de DTZ loopt t/m 2008 in de pas. Kantelpunten in 2009, 2013/2014 en 2019

Ontwikkeling arbeidsjaren (index: 1995 = 100)

Ontwikkeling toegevoegde waarde (index: 1995=100)

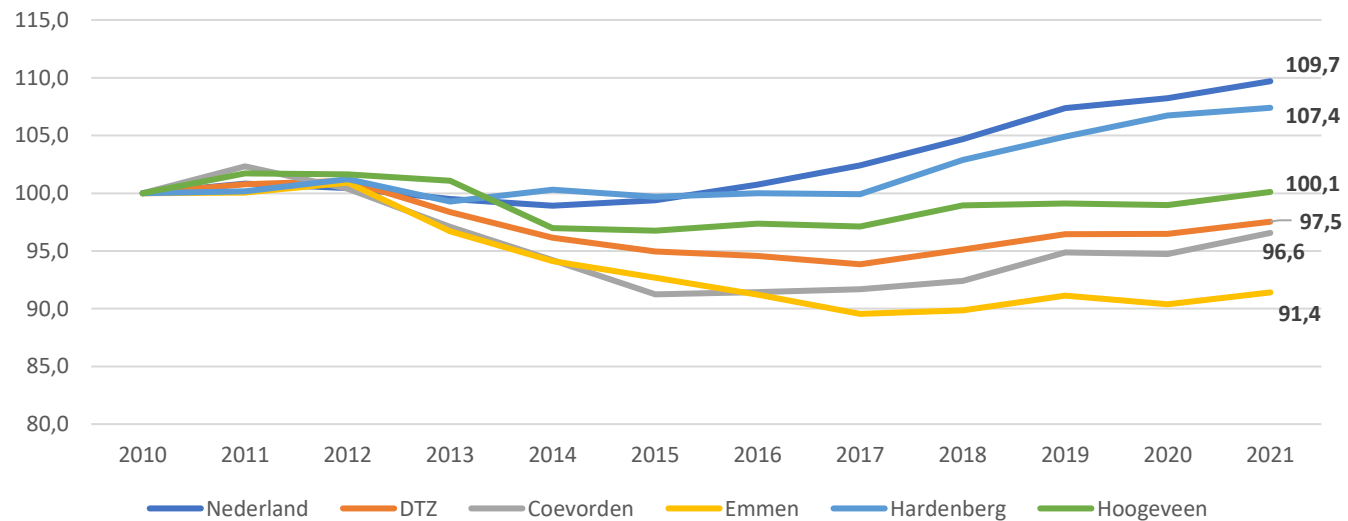

Werkgelegenheid: het aantal arbeidsplaatsen in de DTZ daalt, de werkgelegenheidsfunctie van de regio is beperkt en de verschillen binnen de regio zijn groot (in vele opzichten)

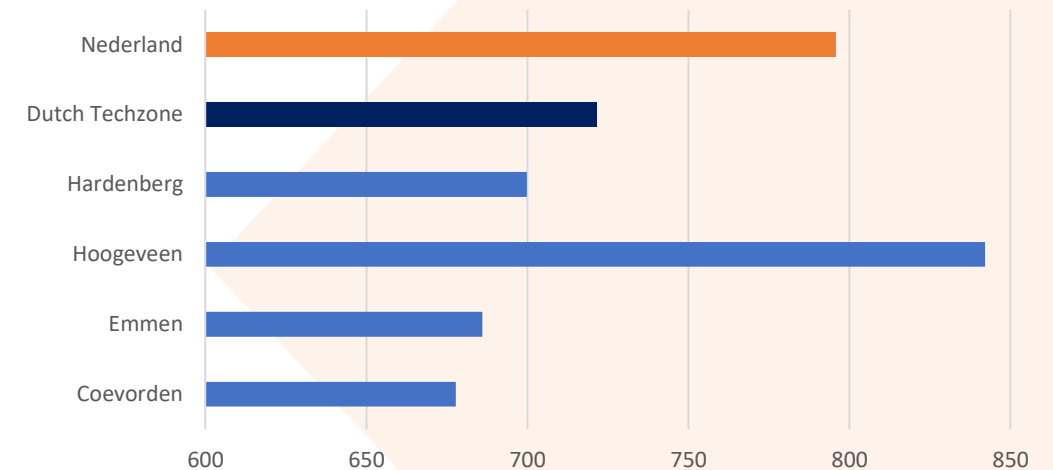
DTZ anno 2021:

- 118.104 arbeidsplaatsen
- 22.954 vestigingen

Werkgelegenheidsontwikkeling 2010-2021 (index: 2010=100) (LISA)

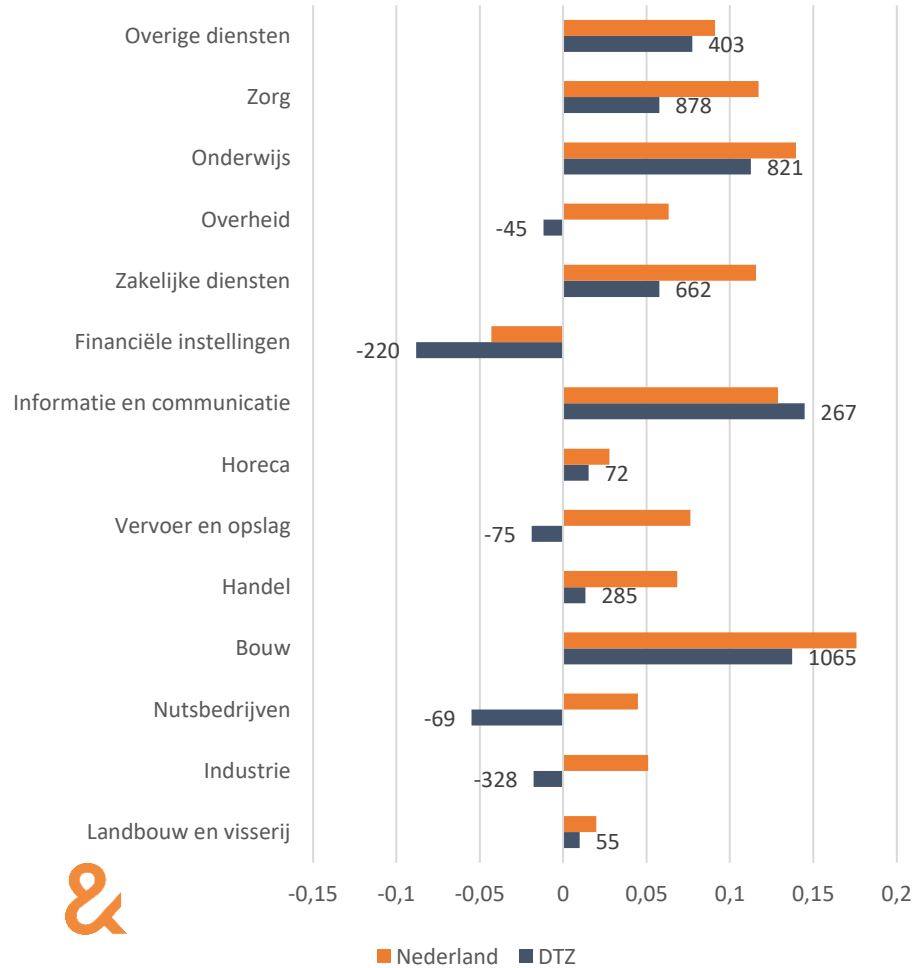

Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijdscategorie 15-65 jaar (2020) (LISA+CBS)

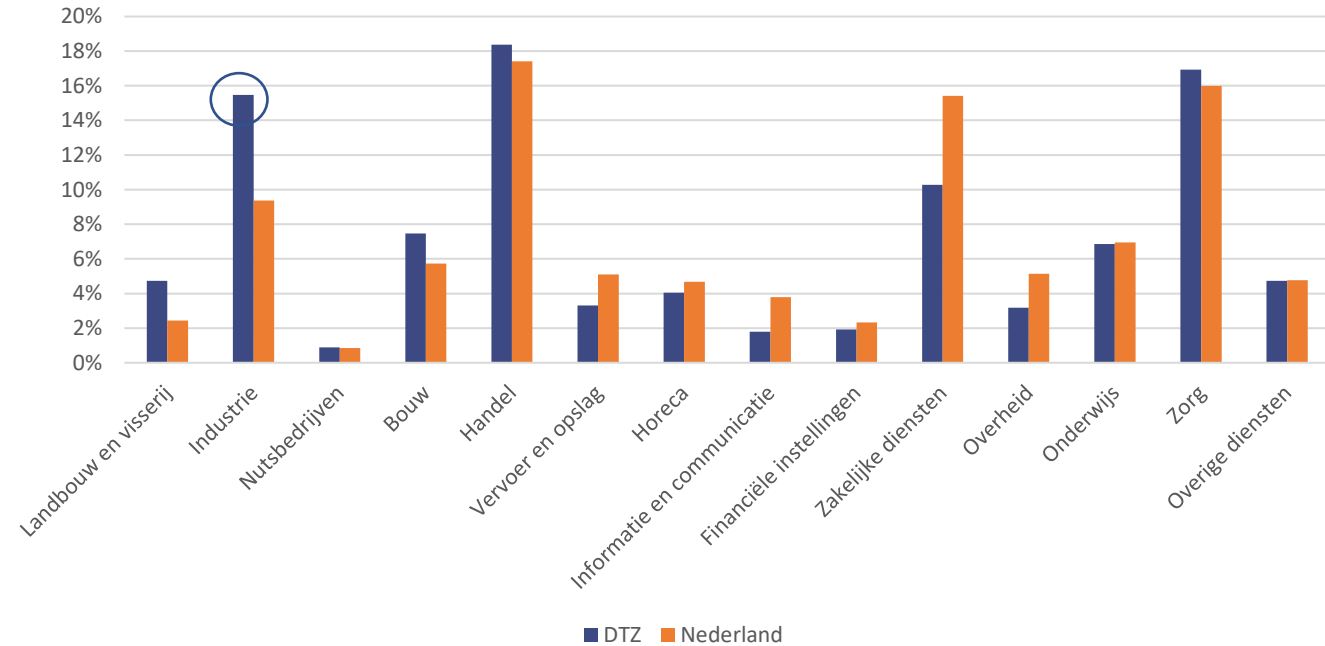

Werkgelegenheid: in de sectorstructuur domineert de industrie. Zorg, bouw en overige diensten zijn de snelste groeiers. De industrie in de DTZ krimpt!

Werkgelegenheidsontwikkeling per sector 2016-2021

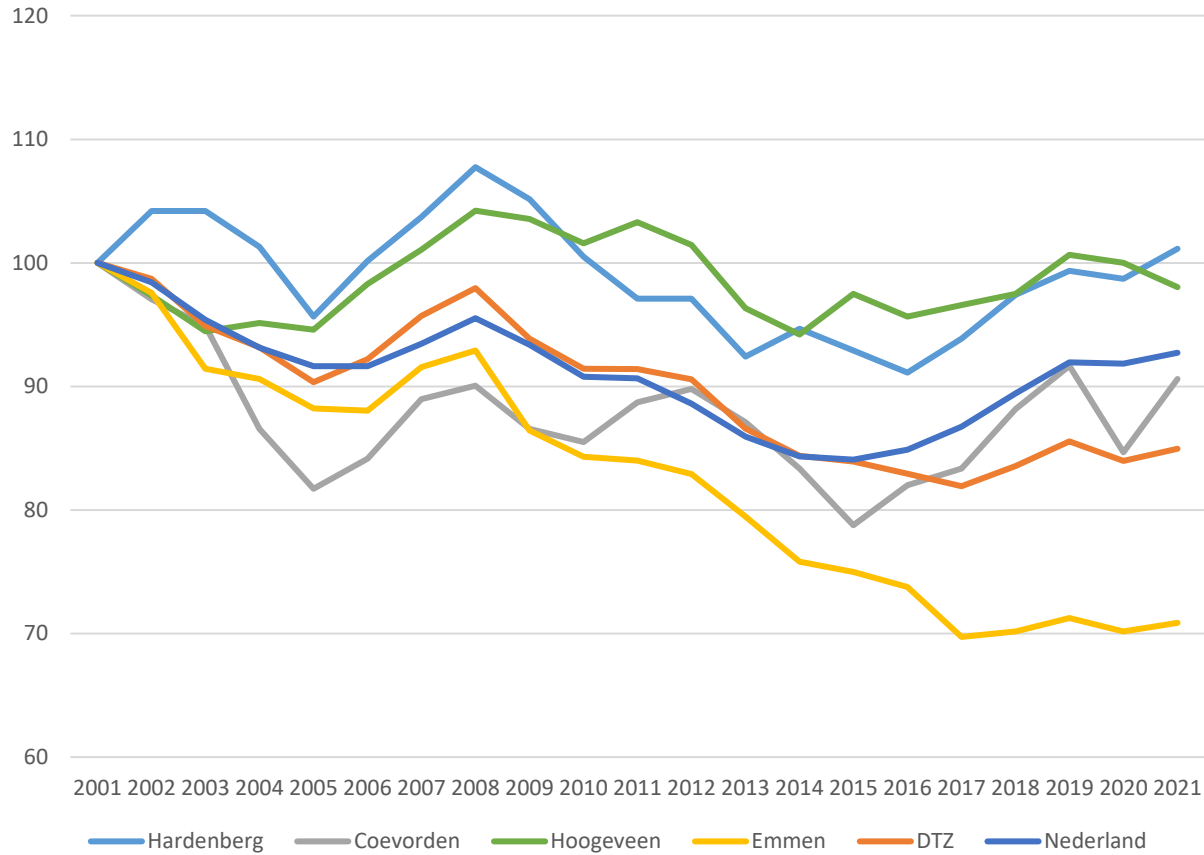

Sectorstructuur naar werkgelegenheid 2021 (LISA)

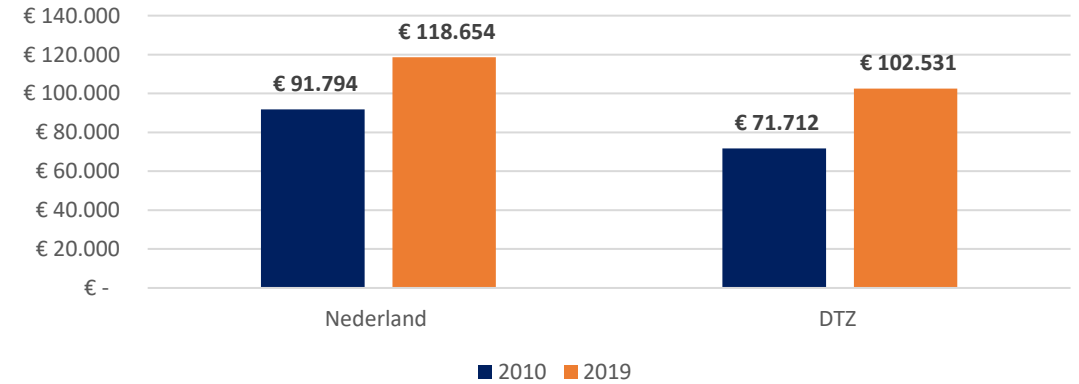

Werkgelegenheid en toegevoegde waarde: industriële werkgelegenheid neemt af, arbeidsproductiviteit groeit

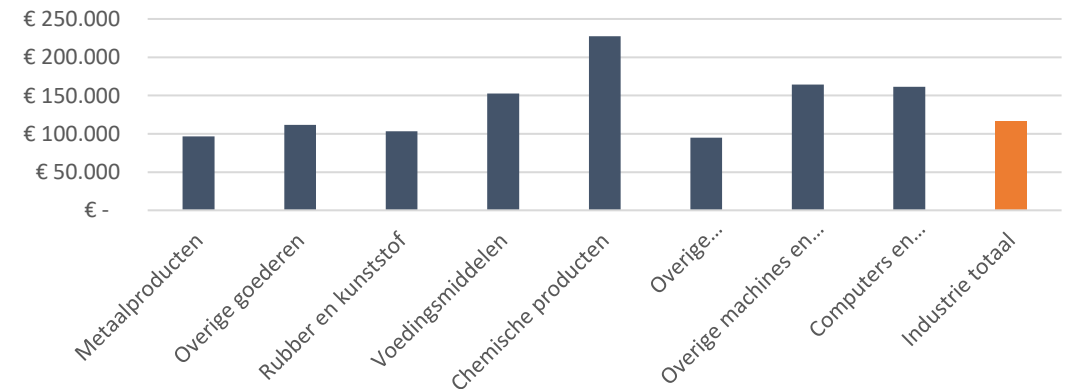
Werkgelegenheidsontwikkeling nijverheid 2001-2021

Toegevoegde waarde per arbeidsjaar in de industrie

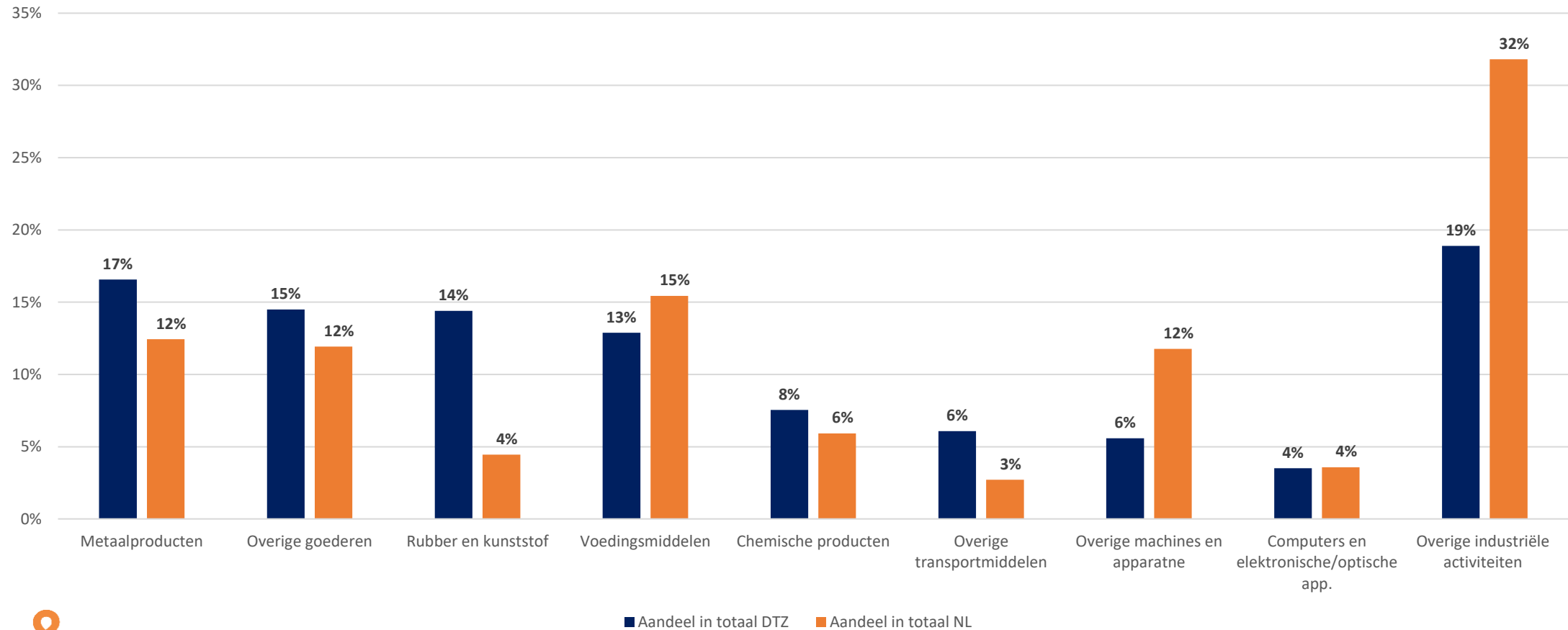

Arbidsproductiviteit per type activiteit in de industrie in Nederland (2020)

Werkgelegenheid: samenstelling industrie

Samenstelling industrie DTZ naar aandeel in de werkgelegenheid

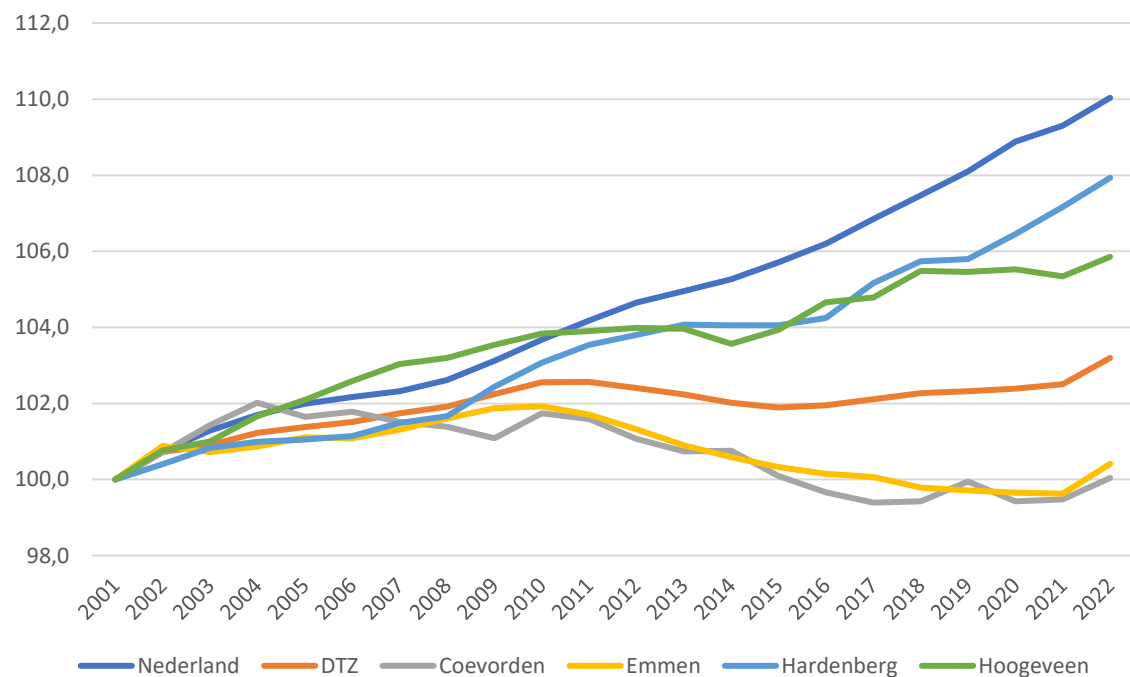

Werkgelegenheid: ontwikkeling industrie naar branche

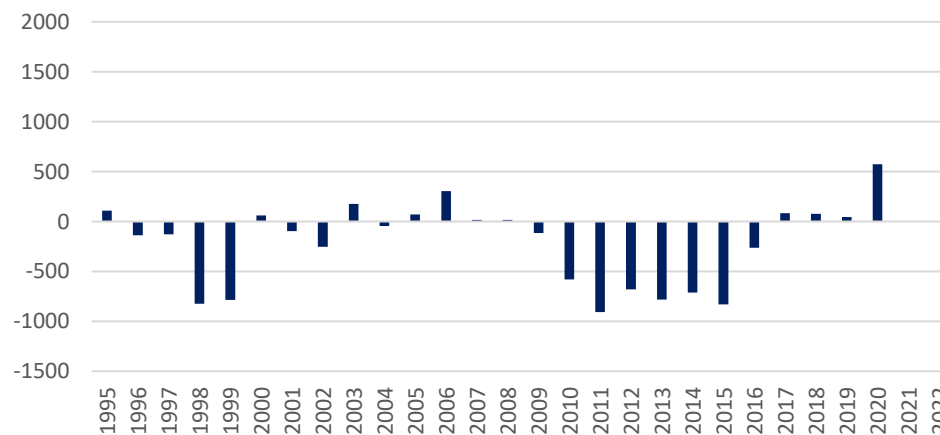
	Totale werkgelegenheid 2021	Aandeel in totaal (%)	Ontwikkeling 2016-2021 (#)	Ontwikkeling 2016-2021 (%)
Vervaardiging van producten van metaal	3.004	16,6%	259	9%
Vervaardiging van overige goederen	2.629	14,5%	-489	-16%
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	2.609	14,4%	125	5%
Vervaardiging van voedingsmiddelen	2.335	12,9%	-197	-8%
Vervaardiging van chemische producten	1.369	7,6%	-119	-8%
Vervaardiging van overige transportmiddelen	1.101	6,1%	213	24%
Vervaardiging van overige machines en apparaten	1.012	5,6%	-69	-6%
Vervaardiging van computers en van elektronische en optische apparatuur	637	3,5%	58	10%
Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten	531	2,9%	-5	-1%
Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	504	2,8%	44	10%
Reparatie en installatie van machines en aparaten	498	2,7%	131	36%
Vervaardiging van meubels	475	2,6%	5	1%
Primaire houtbewerking en vervaardiging	424	2,3%	85	25%
Vervaardiging van metalen in primaire vorm	380	2,1%	7	2%
Vervaardiging van elektrische apparatuur	172	0,9%	-182	-51%
Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	164	0,9%	-51	-24%
Vervaardiging van textiel	159	0,9%	18	13%
Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	61	0,3%	-105	-63%
Vervaardiging van kleding	43	0,2%	-8	-16%
Vervaardiging van dranken	11	0,1%	-13	-54%
Vervaardiging van leer, lederwaren en schoenen	10	0,1%	1	11%
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	0	0,0%	-36	-100%
Totaal	18128	100,0%	-328	-1,8%

Demografie: grote gemeentelijke verschillen. Daling door negatief natuurlijk saldo en binnenland migratiesaldo

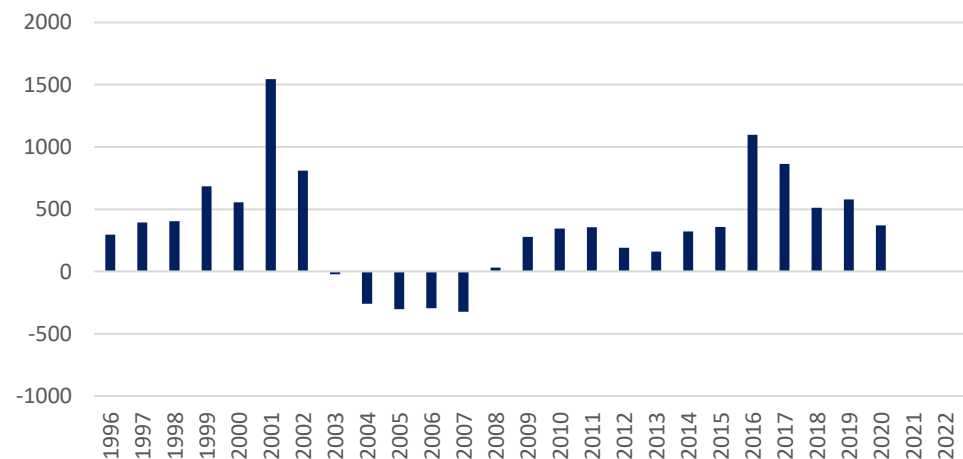
Bevolkingsontwikkeling 2001-2022

Binnenlands migratiesaldo

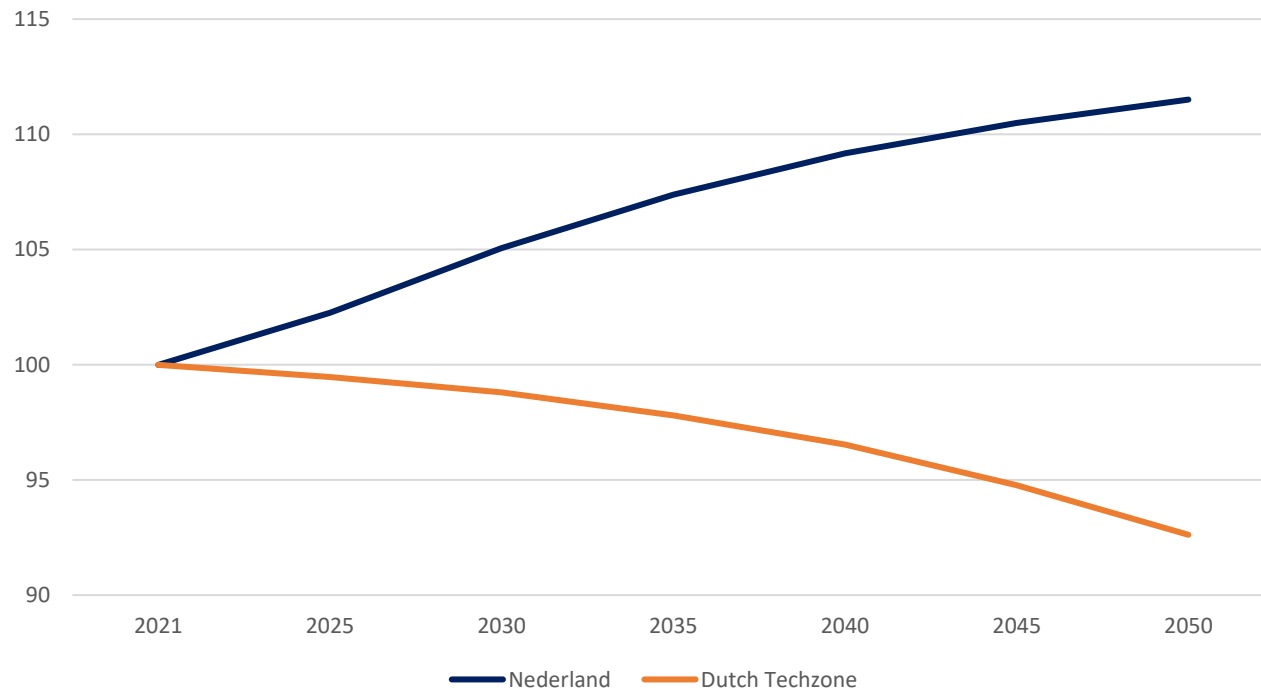
Buitenlands migratiesaldo

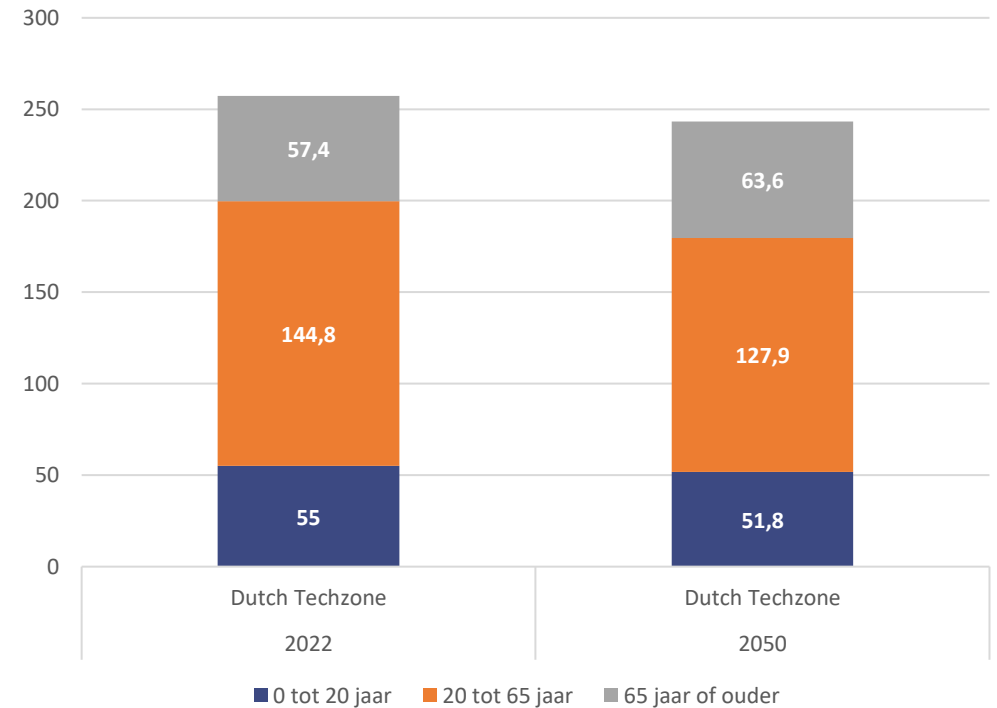

Demografie: de bevolkingsomvang daalt en verandert van samenstelling

Bevolkingsprognose 2021-2050 (Primos)

Bevolkingssamenstelling 2022 en 2050 (CBS)

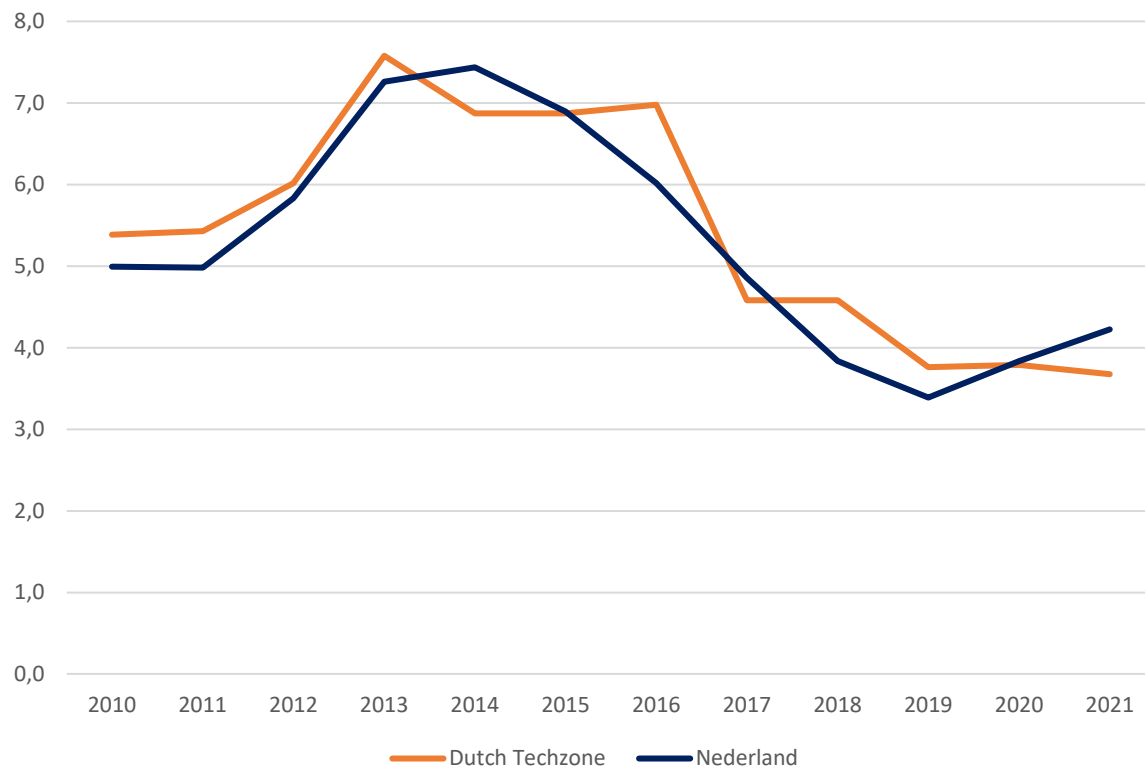

Beroepsbevolking 2020: 132.000 personen
(+1,5% t.o.v. 2010, NL = +6,8%)

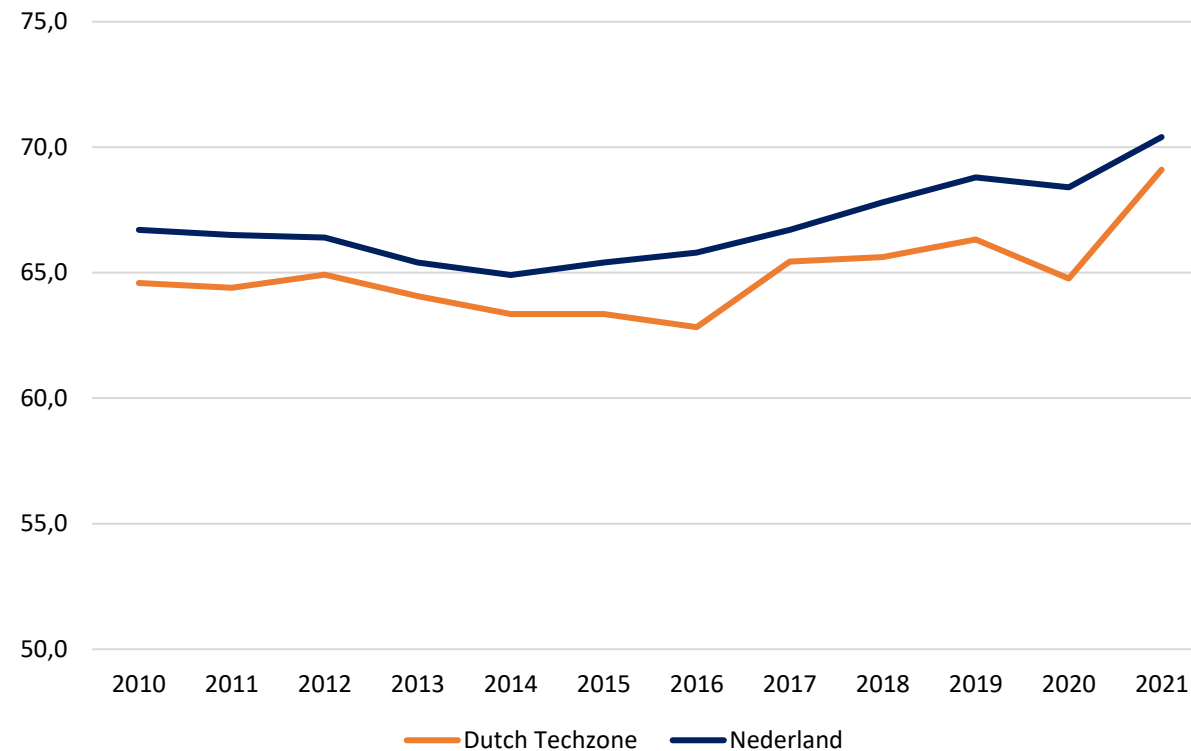
Daling potentiële beroepsbevolking: -17.000
Daling beroepsbevolking: -12.000

Arbeidsmarkt: werkloosheid historisch laag en participatie groeit licht maar is beneden gemiddeld.

Ontwikkeling werkloosheidspercentage (CBS)

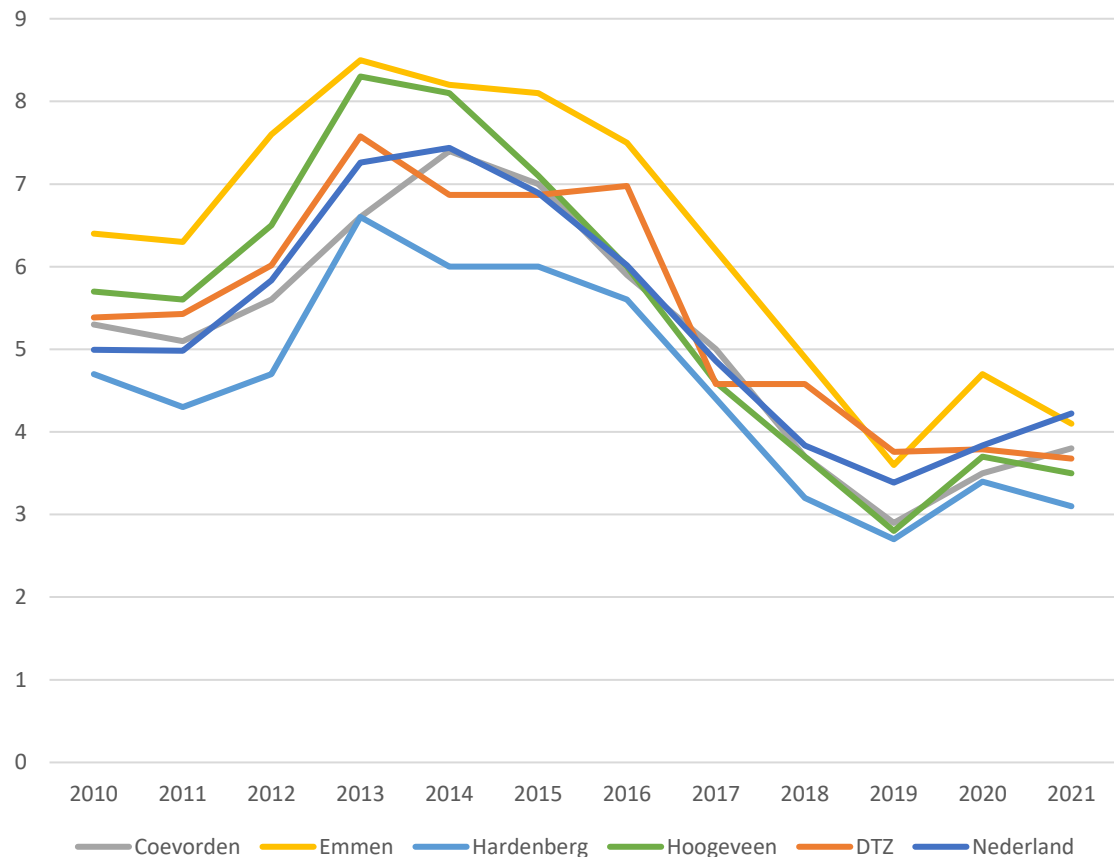

Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie (CBS)

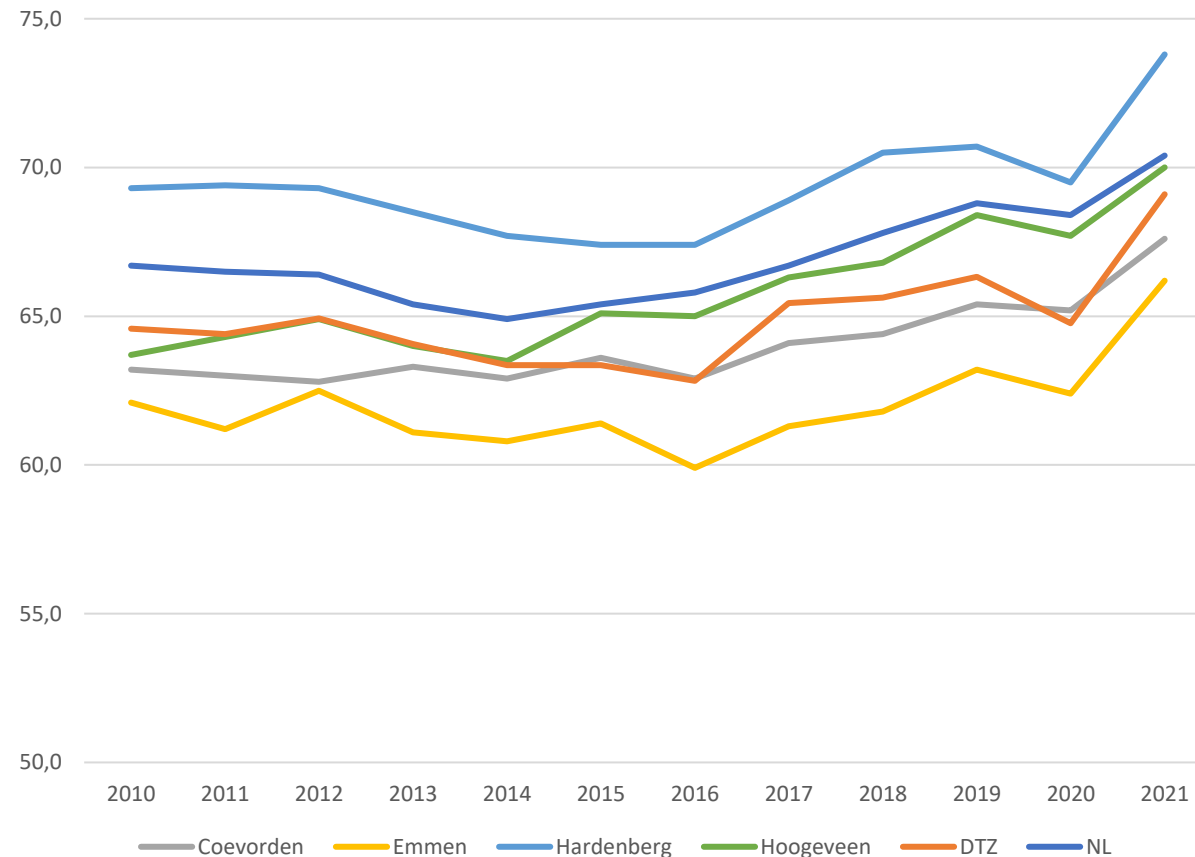

Arbeidsmarkt: verschillen tussen gemeenten

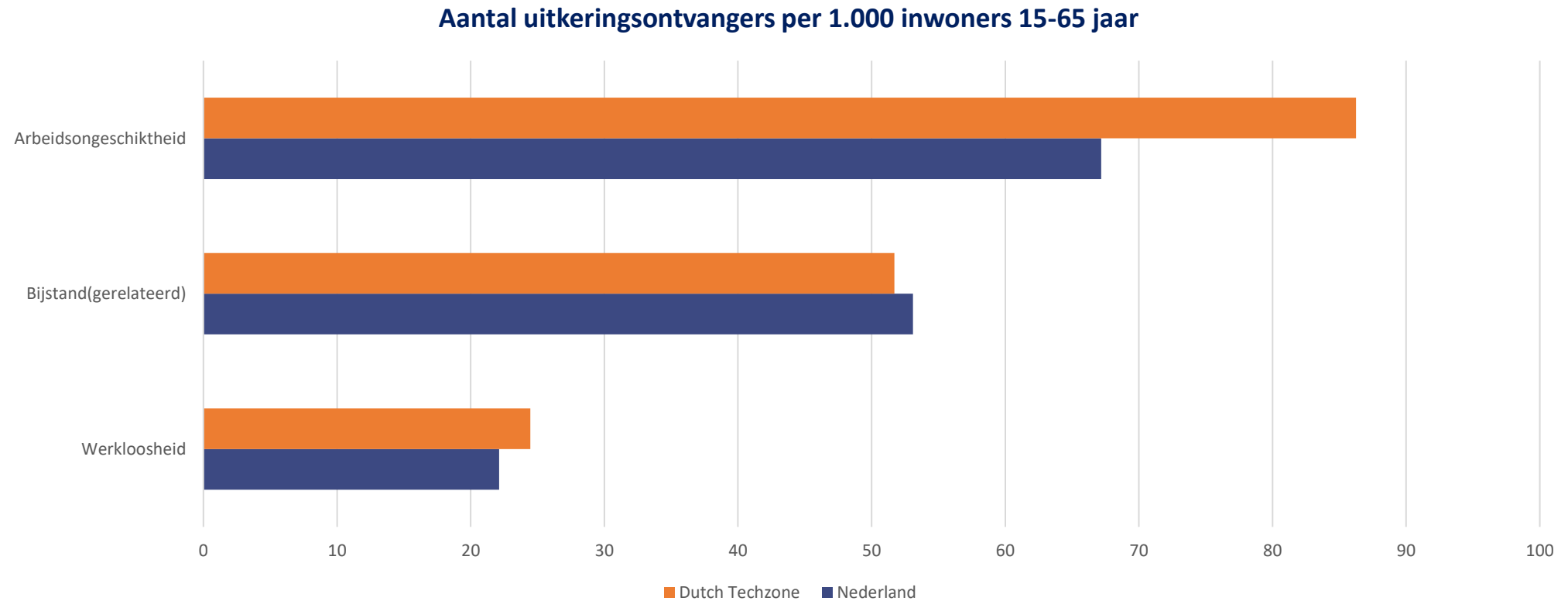
Werkloosheid 2010-2021 (CBS)

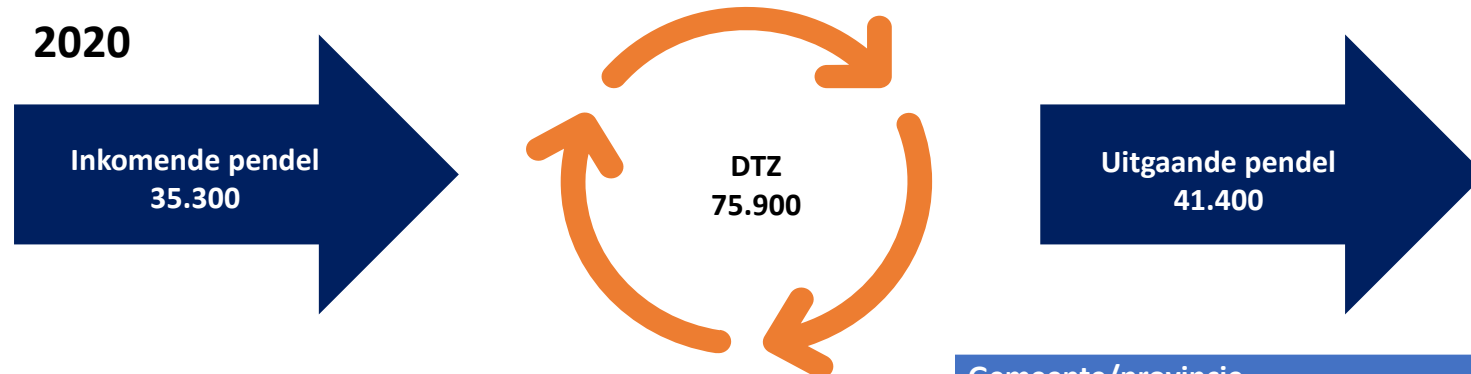
Netto arbeidsparticipatie 2010-2021 (CBS)

Arbeidsmarkt: naar verhouding meer inactieven. Arbeidsongeschiktheid ligt bovengemiddeld

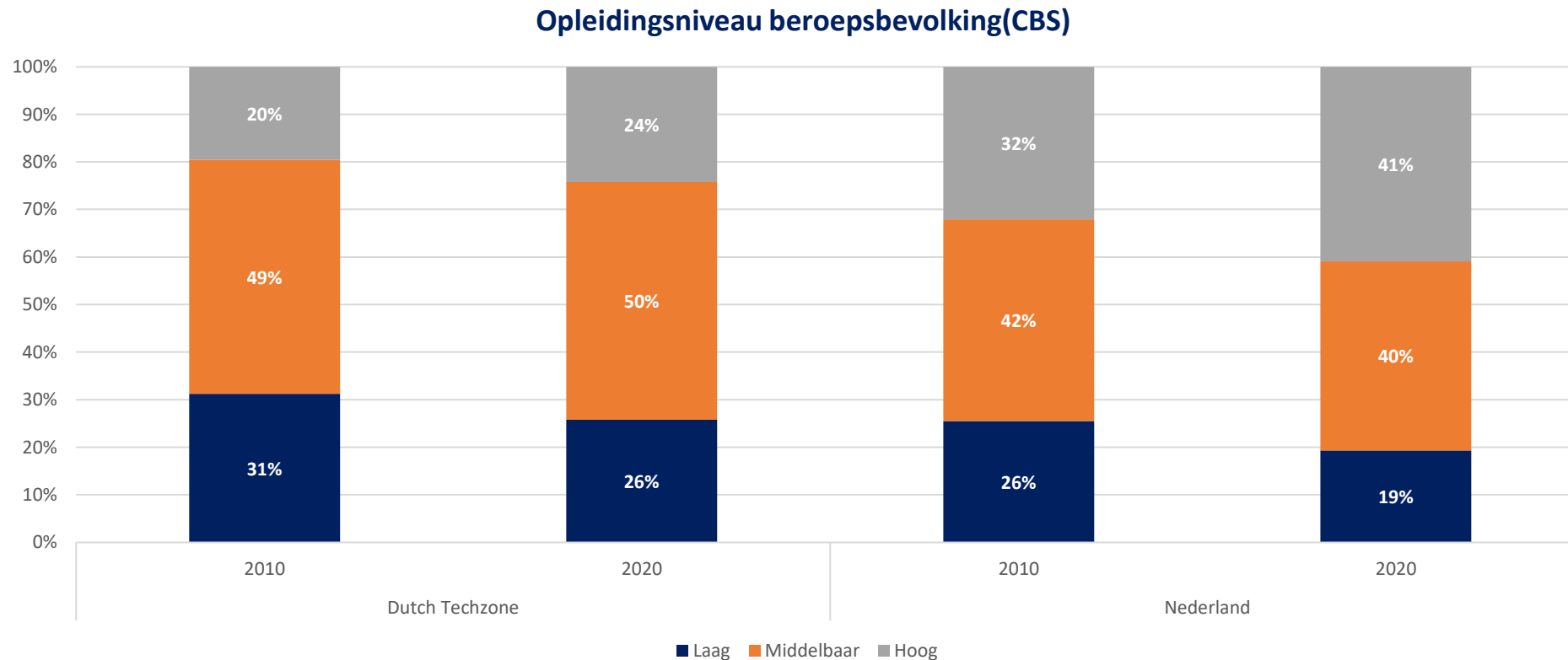
Arbeidsmarkt: per saldo uitgaande pendel. Wg functie voor Noordelijke provincies, woonfunctie voor overige provincies

Gemeente/provincie	Omvang inkomende pendel (aantal personen)	Omvang uitgaande pendel (aantal personen)
Groningen (PV)	7.100	4.100
Fryslân (PV)	2.200	1.000
Drenthe (PV) (excl DTZ gemeenten)	14.500	12.600
Overijssel (PV) (excl. Hardenberg)	10.000	18.200
Flevoland (PV)	400	1.100
Gelderland (PV)	1.500	2.300
Utrecht (PV)	400	1.000
Noord-Holland (PV)	700	900
Zuid-Holland (PV)	300	1.200
Zeeland (PV)	-	-
Noord-Brabant (PV)	200	900
Limburg (PV)	200	200

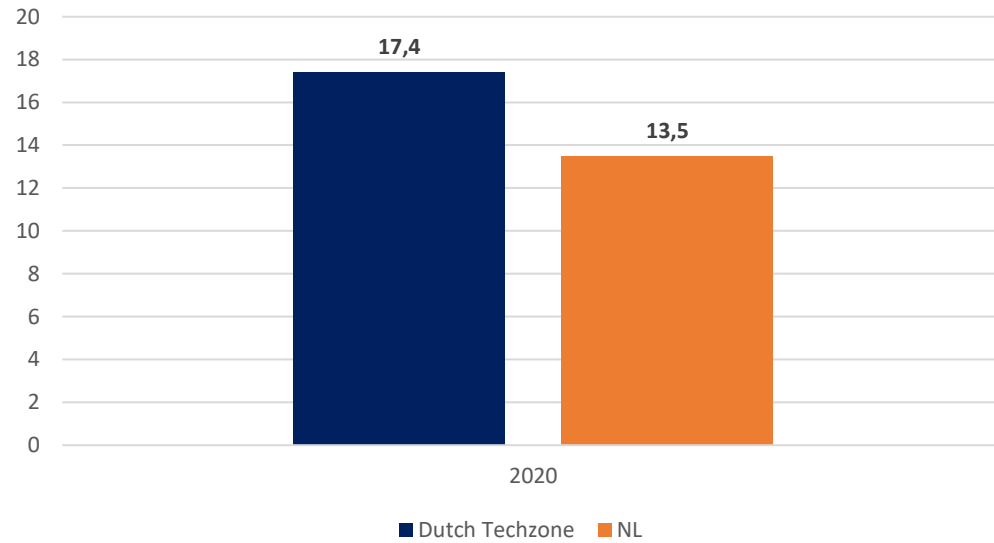

Arbeidsmarkt: opleidingsniveau stijgt langzaam en is relatief laag.

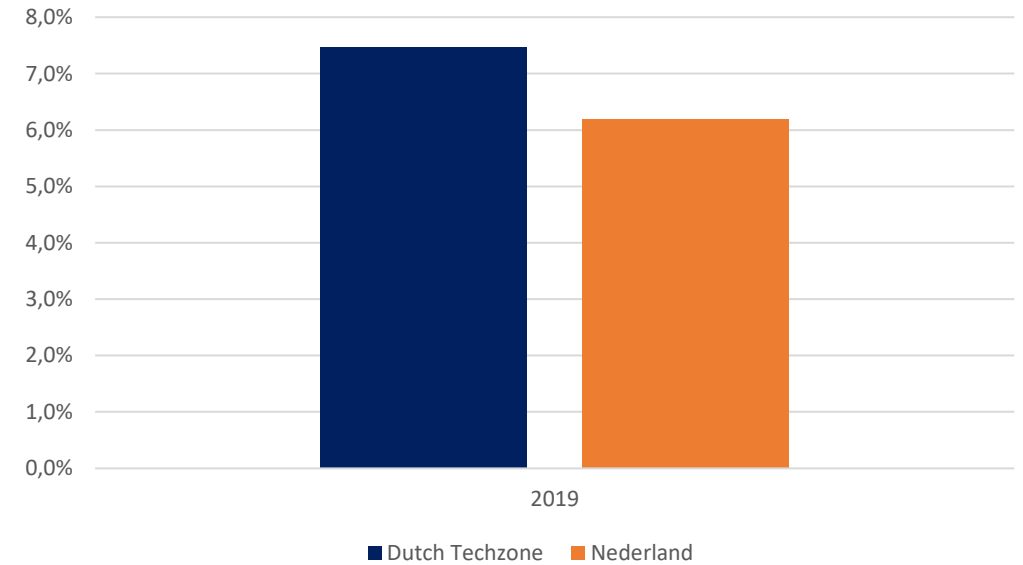

Ondernemerschap: concurrentiekracht bestaand MKB is positief, dynamiek beperkt.

Aantal snelgroeiende bedrijven [per 1.000 vestigingen]

Aandeel exporterende vestigingen (%)

Vragen aan de regio

---

1. Wat is er met de regio gebeurd sinds 2008?
2. Hoe gaat de regio om met:
  - a) de huidige acute schaarste aan nagenoeg alle productiefactoren?
  - b) de krimpende beroepsbevolking op de langere termijn?
  - c) haar laag opgeleide beroepsbevolking in een snel veranderende arbeidsmarkt
  - d) de schaalverkleining in de economie?
3. Hoe vergroten wij met elkaar de tractie van de regio in het algemeen en de sociaal-economische vitaliteit van Emmen in het bijzonder?
4. En hoe is de regionale samenwerking dienstbaar aan deze vraagstukken en vergroten we het lerend vermogen (leren van elkaar en van anderen)?

